

Τύποι Κοστολόγησης

Εφαρμοσμένη Κοστολόγηση

Νικόλαος Καρανάσιος
Επίκουρος Καθηγητής

Εφαρμοσμένη Κοστολόγηση

- Βασικές Έννοιες
- Χρησιμότητα της Κοστολόγησης
- Τύποι Κοστολόγησης
- Τυπολογία Κοστολόγησης
- Είδη Κοστολόγησης
- Διαδικασία Κοστολόγησης
- Είδη Κόστους
- Εφαρμογές Κοστολόγησης

Βασικές Έννοιες

● Κόστος (cost)

- Ανάλωση υλικών ή άυλων αξιών
- Συνδεδεμένων άμεσα με την παραγωγή και διάθεση αγαθών ή και υπηρεσιών
- Αποτιμημένων σε χρήμα

● Κόστος Περιόδου (Total Cost)

- Το άθροισμα όλων των παραγόντων κόστους σε μια χρονική περίοδο

● Κόστος προϊόντος / υπηρεσίας (product Cost)

- Το κόστος μια μονάδας προϊόντος / υπηρεσίας

Βασικές Έννοιες /2

- **Άμεσο Κόστος (Direct Cost)**

- Άμεσα συνδεδεμένο με μια λειτουργία ή προϊόν / υπηρεσία ή κέντρο κόστους

- **Έμμεσο Κόστος (Indirect Cost)**

- Κόστος που αφορά περισσότερες από μια λειτουργίες, προϊόντα / υπηρεσίες ή κέντρα κόστους

- **Ιστορικό Κόστος (Πραγματικό) (Actual Cost)**

- Αυτό που προέκυψε από μια παρελθούσα και ολοκληρωμένη περίοδο (χρήση)

- **Σταθερό Κόστος (Fixed Cost)**

- Είναι ανεξάρτητο από τον όγκο παραγωγής

Βασικές Έννοιες /3

- **Μεταβλητό Κόστος (variable cost)**
 - Ευθέως συνδεδεμένο με τον όγκο παραγωγής
- **Οριακό Κόστος (marginal Cost)**
 - Το κόστος τοποθέτησης μιας επιπλέον μονάδας προϊόντος / υπηρεσίας
- **Κόστος Αντικατάστασης (Replacement Cost)**
 - Το ποσό που απαιτείται για τον εκ νέου εφοδιασμό με μονάδες υλικών που αναλώθηκαν
- **Διαφορικό Κόστος (Differential Cost)**
 - Η διαφορά του κόστους μεταξύ δύο διαφορετικών δράσεων — κόστος επιλογής μιας οικονομικής δραστηριότητας έναντι μιας άλλης (θα μπορούσαμε να κερδίσουμε...)

Βασικές Έννοιες /4

- **Κόστος Ευκαιρίας (opportunity cost)**

- Η δέσμευση κεφαλαίων σε μια δραστηριότητα εμποδίζει την εκμετάλλευση ευκαιριών

- **Θέση ή Κέντρο Κόστους (cost centre)**

- Ένα τμήμα της επιχείρησης το οποίο απορροφά πόρους.

- **Λειτουργικό Κόστος**

- Το άθροισμα του κόστους των βασικών λειτουργιών:

- ◆ Παραγωγής
- ◆ Διοίκησης
- ◆ Έρευνας & Ανάπτυξης
- ◆ Διάθεσης
- ◆ Χρηματοοικονομικής Λειτουργίας

Βασικές Έννοιες /5

Φύρα

Η υπολογιζόμενη ποσότητα υλικών που δεν είναι δυνατό να ενσωματωθούν στο τελικό προϊόν

Κόστος Ελαττωματικών

Κόστος καταστροφής (- κόστος εκποίησης)

Υποπροϊόντα ή Υποπαράγωγα

Φύρα που έχει εμπορική αξία

Συμπαράγωγα

Προϊόντα που παράγονται από τις ίδιες Α΄ Ύλες και την ίδια διαδικασία και διαχωρίζονται πριν την ολοκλήρωση της παραγωγής.

Κατηγοριοποίηση (Τύποι Κοστολόγησης)

- Εξωλογιστική Κοστολόγηση
- Εσωλογιστική Κοστολόγηση
 - ✓ Αυτόνομη
 - ✓ Συλλειτουργούσα
- Activity Based Costing [abc] (Κοστολόγηση δραστηριοτήτων)
- Πρότυπο Κόστος
- Τεχνικές Προδιαγραφές

Τυπολογία Κόστους

- ➔ Προϋπολογισμένο Κόστος
- ➔ Βιομηχανικό Κόστος
- ➔ Εμπορικό Κόστος
- ➔ Πλήρες Κόστος
- ➔ Πραγματικό Κόστος
- ➔ Ιστορικό Κόστος
- ➔ “κανονικό” κόστος

Είδη Κοστολόγησης

- Βιομηχανική Κοστολόγηση (**industrial**)
- Κοστολόγηση Παροχής Υπηρεσιών (**services**)
- Μεικτή κοστολόγηση (**compound**)
- Κοστολόγηση Έργων (**works**)
- Κοστολόγηση Υπεργολαβίας (**outsourcing**)
- Κοστολόγηση Χρηματοοικονομικών Προϊόντων (**financial**)
- Κοστολόγηση Εμπορικού Καταστήματος (**point of sales** - “**POS**”)

Διαδικασία Κοστολόγησης / 1

→ Προσδιορισμός του άμεσου κόστους (Direct Cost)

- Υπολογισμός Ανάλωσης Άμεσων Υλικών (Material)
- Υπολογισμός αξίας Άμεσης Εργασίας (Labour)
- Υπολογισμός Αχρήστων [φύρας] (Waste)
- Υπολογισμός Ανάλωσης Βοηθητικών Υλικών (Consumables)
- Υπολογισμός Ανάλωσης Υλικών Συσκευασίας (Packaging)
- Υπολογισμός Συμμετοχής Άμεσης Ενέργειας (Energy)
- Υπολογισμός Συμμετοχής Άμεσης Συντήρησης (maintenance)

Διαδικασία Κοστολόγησης / 2

● Βιομηχανικό Κόστος

- Άμεσο Κόστος

- + Γενικά Βιομηχανικά Έξοδα

- Αμοιβές & Έξοδα τρίτων (υπεργολαβίες)

- Παροχές τρίτων (Ενέργεια - Ύδρευση - Αποχέτευση)

- Διάφορα Έξοδα Παραγωγής

- Αποσβέσεις Παραγωγικού Εξοπλισμού

- Φόροι – Τέλη (εκτός ΦΠΑ)

Διαδικασία Κοστολόγησης / 3

- **Κατανομή (Μερισμός) Γενικών Βιομηχανικών Εξόδων, ως ποσοστό:**
 - Των πωλήσεων του κάθε παραγόμενου αντικειμένου
 - Της χρονικής απασχόλησης του παραγωγικού εξοπλισμού
 - Της συνδυασμένης απορρόφησης πόρων
 - Της σχεδιασμένης σύνθεσης παραγωγής
 - Την ολιστική προσέγγιση (η παραγωγή και η έρευνα στον ίδιο χώρο)

Διαδικασία Κοστολόγησης / 4

- Αντιστοίχιση ανάλωσης πόρων με προϊόντα / υπηρεσίες
 - ➔ Ανάλωση Άμεσων Υλικών
 - ➔ Απασχόληση Άμεσης Εργασίας
 - ➔ Απορρόφηση Ενέργειας
 - ➔ Απορρόφηση Έμμεσων Υλικών
 - ➔ Απασχόληση Έμμεσης Εργασίας
 - ➔ Απορρόφηση μερισμένων Γενικών Βιομηχανικών Εξόδων
 - ➔ Απορρόφηση άλλων Γενικών Εξόδων

Είδη Κόστους

- **Ιστορικό Κόστος**
- **Πρότυπο Κόστος**
- **Πλήρες Κόστος**
- **Φορολογικό Κόστος**

Ιστορικό Κόστος

- Προσδιορισμένο Λογιστικά
- Κατανεμημένο σε ομάδες Λογιστικού χαρακτήρα (Γενικό Λογιστικό Σχέδιο)
- Προορισμένο να αξιολογήσει κάθε “εκμετάλλευση” χωριστά
- Χρήσιμο για τον υπολογισμό του προϋπολογιστικού κόστους
- Απαραίτητο για τον προσδιορισμό του “πρότυπου” κόστους

Πρότυπο Κόστος

Είναι κόστος “θεωρητικό”

Προβλεπόμενο

Φυσιολογικό

Ιδεώδεις

Είναι κόστος “ενδεικτικό”

Δεν επιβεβαιώνεται σχεδόν ποτέ

Αποτελεί βάση για την ανακάλυψη των αιτίων
“απόκλισης”

Χρήσιμο για τους φορολογικούς ελεγκτές

Προϋπολογιστικό Κόστος (estimated Cost)

- ◆ Βασίζεται στο ιστορικό κόστος, όταν υπάρχει.
- ◆ Βασίζεται στο πρότυπο κόστος, όταν δεν υπάρχουν ιστορικά δεδομένα.
- ◆ Εξαρτάται από τον όγκο της σχεδιαζόμενης παραγωγής.
- ◆ Εξαρτάται έντονα από εξωγενείς παράγοντες.
- ◆ Είναι εξωλογιστικό.

Πλήρες Κόστος

Αποτελείται από:

- Το Άμεσο Κόστος**
- Τα Μερισμένα Γενικά Βιομηχανικά Έξοδα**
- Τα Μερισμένα Έξοδα Διάθεσης**
- Τα Μερισμένα Έξοδα Διοίκησης**
- Τα Μερισμένα Έξοδα Χρηματοοικονομικής Λειτουργίας (τόκοι)**
- Τις Μερισμένες Αποσβέσεις**

Φορολογικό Κόστος

Είναι απολογιστικό (ιστορικό)

Είναι Εσωλογιστικό

Ο τρόπος τήρησης προβλέπεται από τη Φορολογική Νομοθεσία (Κώδικας Βιβλίων & Στοιχείων, Φορολογικός Νόμος που αντικαταστάθηκαν από τον Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών) και το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο

Βασίζεται στις εγγραφές του Βιβλίου Παραγωγής - Κοστολογίου (τεχνικές προδιαγραφές) – που είναι πλέον προαιρετικό

Στοχεύει στην επαλήθευση των αναλώσεων των υλικών σε αντιστοίχιση με τα παραχθέντα προϊόντα

Άλλες Μέθοδοι Κοστολόγησης

Κατά φάσεις Κοστολόγηση (Process Costing)

Βάσει Δραστηριοτήτων (Activity Based Costing)

Ανάλωσης Πόρων (Resource Consumption)

Παραγωγικού Αποτελέσματος (Throughput)

Λιτή Κοστολόγηση (Lean Cost-Accounting)

Εσωτερικού Εμπορίου (Internal Transfer)

Κατά φάσεις Κοστολόγηση

Αφορά την κοστολόγηση προϊόντων σε μαζική παραγωγή που μπορεί να διακριθεί κατά φάσεις.

Οι εκροές μιας φάσης αποτελούν τις εισροές της επόμενης.

Η αξία των εισροών αποτελεί κόστος της κάθε επόμενης φάσης.

Η αξία των εκροών της κάθε φάσης ενσωματώνει το πρόσθετο κόστος επεξεργασίας

Χρησιμεύει για την αποτίμηση των ημικατεργασμένων και την αποτίμηση της προστιθέμενης αξίας

Βάσει Δραστηριοτήτων

Η επιχειρηματική δραστηριότητα αναλύεται σε Δραστηριότητες «activities»

Δραστηριότητα είναι κάθε γεγονός ή συναλλαγή που προκαλεί ανάλωση πόρων (Κόστος)

Οι Δραστηριότητες ομαδοποιούνται ως εξής:

Σε επίπεδο παραγόμενης μονάδας προϊόντος

Σε επίπεδο παρτίδας παραγωγής

Σε επίπεδο προϊόντος (κωδικός παραγωγής)

Σε επίπεδο πελάτη

Σε επίπεδο επιχείρησης

Ανάλωσης Πόρων

Σύνδεση των διαθέσιμων πόρων με την ανάλωση.

Σύνδεση της διαθεσιμότητας πόρων με την παραγωγή κρίκων στην αλυσίδα αξίας

Καθιέρωση επιπέδων περιθωρίου, που κινούνται προς την έκφραση ζήτησης από τους πελάτες, που ονομάζονται «επίπεδα ωριμότητας» (maturity levels).

Καθιέρωση συστήματος κόστους / ωφέλειας για τους πόρους που παράγονται από την ίδια την επιχείρηση (πχ τεχνογνωσία, ιδιοκατασκευές).

Παραγωγικού Αποτελέσματος

Συνδέει το κόστος με επιμέρους στόχους

T=Παραγωγικό Αποτέλεσμα (Throughput) είναι ο ρυθμός με τον οποίο ένα σύστημα παράγει «μονάδες στόχου».

Όταν οι στόχοι είναι χρήματα, τότε $T = \frac{\text{Πωλήσεις} - \text{Συνολικό Μεταβλητό Κόστος}}{\text{Μονάδα Στόχου}}$

Οι επενδύσεις είναι μέρος του συστήματος και σ' αυτές μετρώνται **και τα αποθέματα**.

Λειτουργικά έξοδα είναι όλα τα έξοδα, εκτός από τις πρώτες ύλες, που έχουν ήδη υπολογιστεί.

Λιτή Κοστολόγηση

Κοστολόγηση της «ροής αξίας» (Value Stream)

Πυκνές αναφορές (εβδομαδιαίες)

Αναφορές σε απλή γλώσσα (όχι λογιστική)

Αναφορές σε πίνακα (Box Score Reporting)

Λειτουργική Αποτελεσματικότητα

Παραγωγική Δυναμικότητα

Χρηματοοικονομική Αποτελεσματικότητα

Στοχευμένη Κοστολόγηση, βασισμένη στον υπολογισμό της αξίας για τον πελάτη

Τα ερωτήματα της Διοίκησης

Να παραχθεί ή να αγοραστεί (buy or make);

Τι συνεισφέρει κάθε προϊόν ή υπηρεσία;
(contribution)

Τι συνεισφέρει κάθε λειτουργία;

Τι θα προκαλέσει η παραγωγή ενός νέου
προϊόντος; (ή προσφορά μιας νέας υπηρεσίας)

Από τι θα καλυφθούν τα έξοδα για Έρευνα &
Τεχνολογική Ανάπτυξη;

Σε ποιά τιμή να πουλήσω το κάθε προϊόν για να
έχω κέρδος και πόσο;

Εσωλογιστική vs Εξωλογιστική

Ιστορική – Προϋπολογιστική

Φορολογική – Αντικειμενική

Ελεγκτική – Σχεδιαστική

Ακριβής – Στοχαστική

Ενιαία – Εξατομικευμένα

Βγαίνει απ' τη ζημιά κέρδος;

